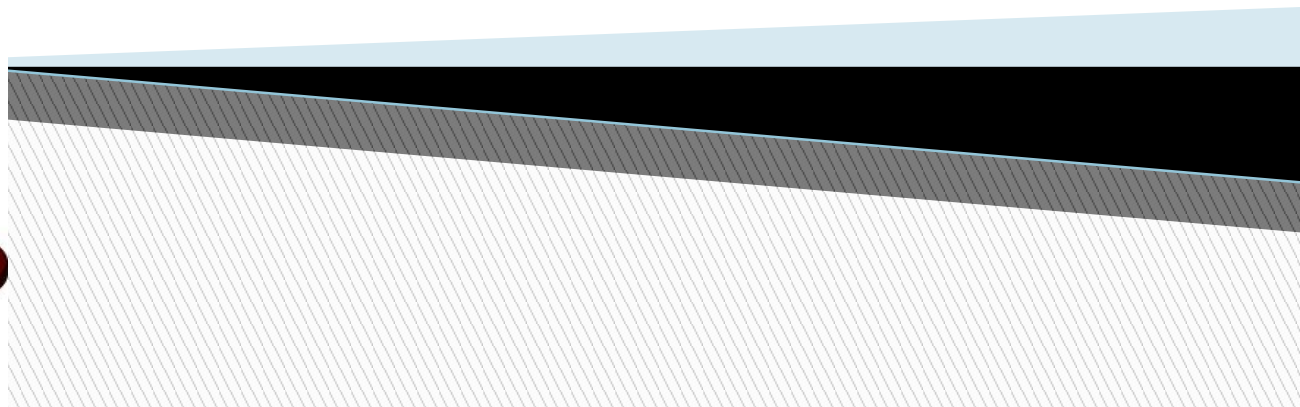

AMBTB zarur bo'lgan faoliyat turlarini aniqlash tizimi qoniqtirishi lozim bo'lgan shartlar

Bajardi: GM Fakulteti 415-Gurux
Niyazmuhamedova A

Reja

- ❑ 1. AMBTB zarur bo'lgan faoliyat turlarini aniqlash tizimi
- ❑ 2. AMBTB o'tkazish uchun qaror qabul qilishda maxaliy sharoitlarni hisobga olish.
- ❑ 3. AMBTBni o'tkazish uchun qaror qabul qilishda mahalliy aholi va boshqa manfaatdor tomonlar bilan o'zaro muloqotga kirishish.

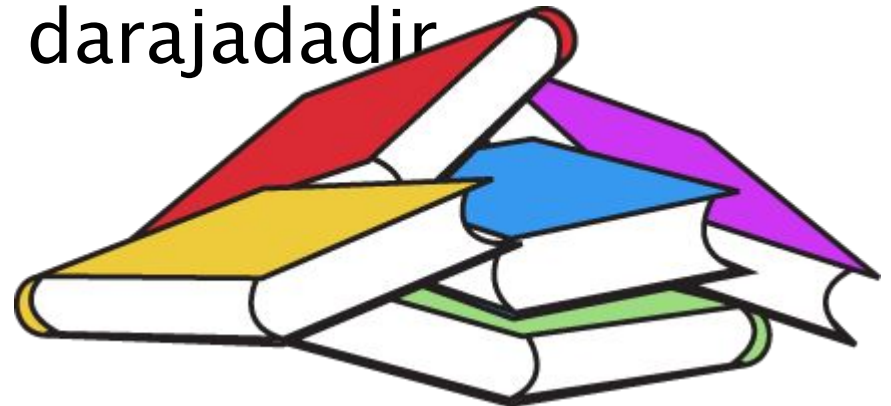
Kirish

- Oqibatlar inson faoliyati ta'sirida ekotizimlarda (atrof-muhitda) kechadigan murakkab jarayonlarning natijasidir. Shu sababli ekologik baholash va ekspertiza tadbirlariga, nafaqat oqibatlarni atroflicha baholash va ekspertiza qilish nuqtai nazaridan qaramoq lozim, balki oqibatlarni yuzaga keltiruvchi turli xil yo'nalishdagi, tezlikdagi jarayonlarni har tomonlama tahlil qilish, o'rganish nuqtai nazardan qaramoq lozim.

AMBTB zarur bo'lgan faoliyat turlarini aniqlash tizimi quyidagi shartlarni qoniqtirishi lozim

- ▣ **Atrof-muhit uchun potentsial xavfli bo'lgan barcha loyihalarning; atrof-muhitga la'sirlarini ko'rib chiqilishini ta'minlashi.** Tarixiy tajri-balardan ma'lumki ayrim turdagi loyihalarning (masalan, atom stantsiyalari, neft quvurlari, axlatlarni yoquvchi zavodlar) ekologik xavfi yuqori darajadadir

- Bunday loyihalar uchun AMBTB o'tkazilishi albatta shart. Ba'zi loyihalarning (masalan, issiqlik elektrostansiyasi) xavioilik darajasi esa ularning qo'llanish ko'lami bilan bog'liq. Bunday sharoitda AMBTB ularning kattaligi «chegaralangan qiymatdan» oshgandagina (masalan: clektrstantsiyada issiqlik quvvati ma'lum chegaradan o'tgandan so'ng) lozim bo'ladi.

AMBTB o'tkazish uchun qaror qabul qilishda maxaliy sharoitlarni hisobga olish.

- AMBTB o'tkazish zarurligini loyihaning nafaqat turi va ko'lami aniqlaydi. Masalan, gap maxaliy ahamiyatga ega bo'lgan yo'l haqida bormoqda deylik, bunday loyiha, odatda atrof-muhitga kuchli ta'**sir** qilish xususiyatiga ega emas va ushbu loyiha uchun AMBTB o'tkazish talab qilinmaydi.

- Ammo xuddi shunday kattalikdagi yo'l «milliy bog'», ya'ni qo'riqxonada hududidan o'tsa, loyiha oqibatlarini ancha jiddiy bo'lishi mumkin. Shuning uchun ushbu holatda AMBTB o'tkazish maqsadga muvofiq sanaladi. Shunday qilib, AMBTB o'tkazish uchun qaror qabul qilishda maxaliy sharoitlarni hisobga olish zarurdir.

AMBTBni o'tkazish uchun qaror qabul qilishda mahalliy aholi va boshqa manfaatdor tomonlar bilan o'zaro muloqotga kirishish.

- ▣ «Milliy bog'» bilan bog'liq misolda mahalliy sharoitlar oddiygina hisobga olinishi mumkin, masalan barcha milliy bog'lar loyihalariga AMBTBning majburiy talablarini kiritish orqali. Ammo shunday holatlar bo'lishi mum-kinki maxalliy sharoitlar o'ziga xos bo'lishi va bu o'ziga xoslik alohida rasmiy huquqiy holat bilan belgilangan bo'lmasa.

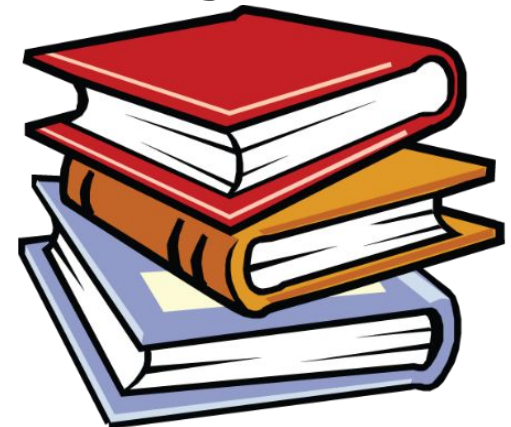

- Mazkur obyekt loyiha amalga oshirilishi natijasida zarur bo'lishi mumkin Ushbu obyekt to'g'risida mahalliy hokimiyat organlari, jamoat tashkilotlari **va** mahalliy aholi yaxshi xabardor. Shuning uchun ham, AMBTBni o'tkazish uchun qaror qabul qilishda mahalliy aholi va boshqa manfaatdor tomonlar bilan o'zaro muloqotga kirishish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa

- Atrof-muhitga ta'sirlarni dastlabki baholash yordamida loyihalarni tanlash tizimining afzalligi lining moslashuvchanligidir: u loyihalarda mahalliy sharoitlar o'ziga xosliklari, qonunlar, manfaatdor tomonlar fikrlari va boshqa omillarni hisobga olish imkonini beradi. Bunday tizim AMBTB o'tkazish zarurligi to'g'risidagi qaror qabul qilish bosqichining o'zidayoq Yamoatchilik ishtirokiga imkoniyat yaratadi. Atrof-muhitga ta'sirlarni dastlabki baholash keng ko'lamli AMBTB o'tkazish to'g'risida qaror qabul qilish uchun xizmat qiladi va o'rganilishi talab etiladigan ahamiyatli ta'sirlarni aniqlashga xizmat qiladi.

- Dastlabki baholash ma'lum da-rajada to'liq baholashda bajariladigan ta'sirlarni aniqlash va bashorat qilish eng qulay loyiha yechimlarni izlash, jamoatchilikni ma'lumotlar bilan ta'minlash va ularni fikrini hisobga olish, boshqaruv qarorlarini qabul qilish kabi vazifalarni ham bajaradi. Shuning uchun u ekologik nuqtai na-zardan xavfi kam bo'lgan loyihalar uchun soddalashtirilgan baholash tartibi sifatida qaralishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1. Atrof Muhitga bo'ladigan ta'sirni baholash. Salohiddinov A.T., Mamatova S.A., Yusupova Toshkent-2013
- 2. O'zbekiston Respublikasining "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi qonuni, 9 dekabr 1992 yil.
- 3. O'zbekiston Respublikasining "Ekologik ekspertiza" to'g'risidagi qonuni, 25 may 2000 yil.
- 4. RD.118.0027719.5-91 - Suv obyektiga oqava suvlar tarkibida tash-lanayotgan ifloslantiravchi moddalarni yo'l qo'yilgan me'yor loyihasini ishlab chiqish va tayyorlash tartibi.

